

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund

Formålet med lovforslaget er at skabe det retlige grundlag for, at Grønlands hjemmestyre ved landstingsforordning kan fastsætte regler om "tvang i psykiatrien", dvs. tvang der udøves som led i behandling af patienter med psykiatiske lidelser, samt administrere området. Når dette er sket, kan hjemmestyret fastsætte regler for og administrere hele det psykiatiske område.

Ved lov nr. 369 af 6. juni 1991 om sundhedsvæsenet i Grønland, der trådte i kraft den 1. januar 1992, overførtes sundhedsvæsenet i Grønland, herunder den regelfastsættende myndighed på området, til Grønlands hjemmestyre. Lovens behandling i folketinget fremgår af FT 1990-91: 4378, 4682, 5271; 5486, A 4187, B 467, C 407. I det følgende benævnes denne lov »overførelsesloven«.

Efter overførelseslovens § 1 kan Grønlands hjemmestyre ved landstingsforordning fastsætte regler om sundhedsvæsenet og sundhedsforholdene i Grønland.

Det fremgår af bemærkningerne til overførelsesloven, at overførelse af den regelfastsættende kompetence til hjemmestyret omfatter »ikke alene regler om omfanget af sundhedsvæsenets opgaver og ydelser, men også regler, der regulerer sundhedsforholdene. Bemyndigelsen omfatter hele det område, der ved lovens ikrafttræden henhører under sundhedsministerens ressort. Udenfor falder sagsområder, der henhører under andre ministerområder.«

Justitsministeriet var på lovens ikrafttrædelsestidspunkt, 1. januar 1992, ressortministerium for lovgivningen om anvendelse af tvang i psykiatrien, dvs. lov om sindssyge personers hospitalsophold (nr. 118 af 13. april 1938). Det følger af det ovenfor anførte, at denne lovgivning derfor ikke er omfattet af overførelsesloven.

Pr. 1. juli 1998 er lovgivningen om tvang i psykiatrien overført fra Justitsministeriet til Sundhedsministeriet (nu: Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse). Dette gælder dog ikke sager om anbringelse af ekstra-

ordinært farlige personer og sager om patienter indlagt i henhold til strafferetlig afgørelse, jf. §§ 40-42 i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien. Herved er tilkendegivet en ændring i opfattelsen, hvorefter anvendelse af tvang i psykiatrien nu opfattes som en integreret del af sundhedsvæsenet, og ikke som et særligt retssikkerhedsspørgsmål. Overførelsen fra Justitsministeriet til Sundhedsministeriet medfører ikke, at denne lovgivning er omfattet af overførelsesloven, da denne – som anført i bemærkningerne ovenfor – bygger på et »øjebliksbillede« af ressortforholdene pr. 1. januar 1992.

Det kræver således en ændring af overførelsesloven, hvis Grønlands hjemmestyre inden for denne lovs rammer ved landstingsforordning skal kunne fastsætte regler om tvang i psykiatrien, samt administrere området.

2. Forholdet til lov om Grønlands hjemmestyre

Overførelsesloven er gennemført med hjemmel i § 5 i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre ("hjemmestyreloven"). Efter denne bestemmelse kan rigsmyndighederne efter forhandling med hjemmestyret bemyndige hjemmestyret til at overtage den regelfastsættende myndighed for samt administration af et sagsområde, der er nævnt i bilaget til loven. I bilaget er bl.a. nævnt "sundhedsvæsen". Tilskud til således overtagne sagsområder fastsættes ved lov.

Anvendelse af tvang i psykiatrien opfattedes ikke på tidspunktet for hjemmestyrelovens vedtagelse som en del af sundhedsvæsenet. Indtil den 1. juli 1998 henhørte sagsområdet under Justitsministeriet som et retssikkerhedsspørgsmål, jf. ovenfor. I dag opfattes anvendelse af tvang i psykiatrien som et integreret led i behandlingen af psykiske lidelser, og dermed som en del af sundhedsvæsenet.

Da anvendelse af tvang i psykiatrien således ikke kan henføres til begrebet »sundhedsvæsen« i hjemmestyrelovens forstand, må overførelsen af den regelfastsættende myndighed for og administration af området hjemles i § 7 i hjemmestyreloven, hvorefter rigsmyn-